

Mitigatieplan huismus en gewone dwergvleermuis
Mariaschool Nieuwendijk 28 Someren-eind

Mitigatieplan huismus en gewone dwergvleermuis Mariaschool Nieuwendijk 28 Someren- eind

In opdracht van:

Gemeente Someren
Wilhelminaplein 1
5710 AG Someren

Contactpersoon:

Bjorn van de Voort
Bouwkundige gebouwenbeheer- monumenten

Uitgevoerd door:

Lomans Ecoworks
Boerenkamplaan 75
5712 AB Someren

Veldwerk en rapportage:

Mien Lomans

Datum: 11-10-2018

Inhoud

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Ecologisch onderzoek en conclusie	3
1.3 Maatregelen	4
2. Nader onderzoek huismus en conclusie.....	5
2.1 Mitigerende maatregelen huismus	5
3. Nader onderzoek gewone dwergvleermuis en conclusie	7
3.1 Mitigerende maatregelen gewone dwergvleermuis.....	7
4. Werkwijze sloopwerkzaamheden	8
5. Staat van instandhouding huismus en gewone dwergvleermuis.....	9
6. Foto overzicht.....	10
7. Geraadpleegde bronnen.....	11

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Someren heeft plannen om de locatie van de Mariaschool aan de Nieuwendijk 28 in Someren- eind te herontwikkelen. De beoogde ontwikkeling betreft de sloop van de oude school om plaats te maken voor een woningbouwlocatie.

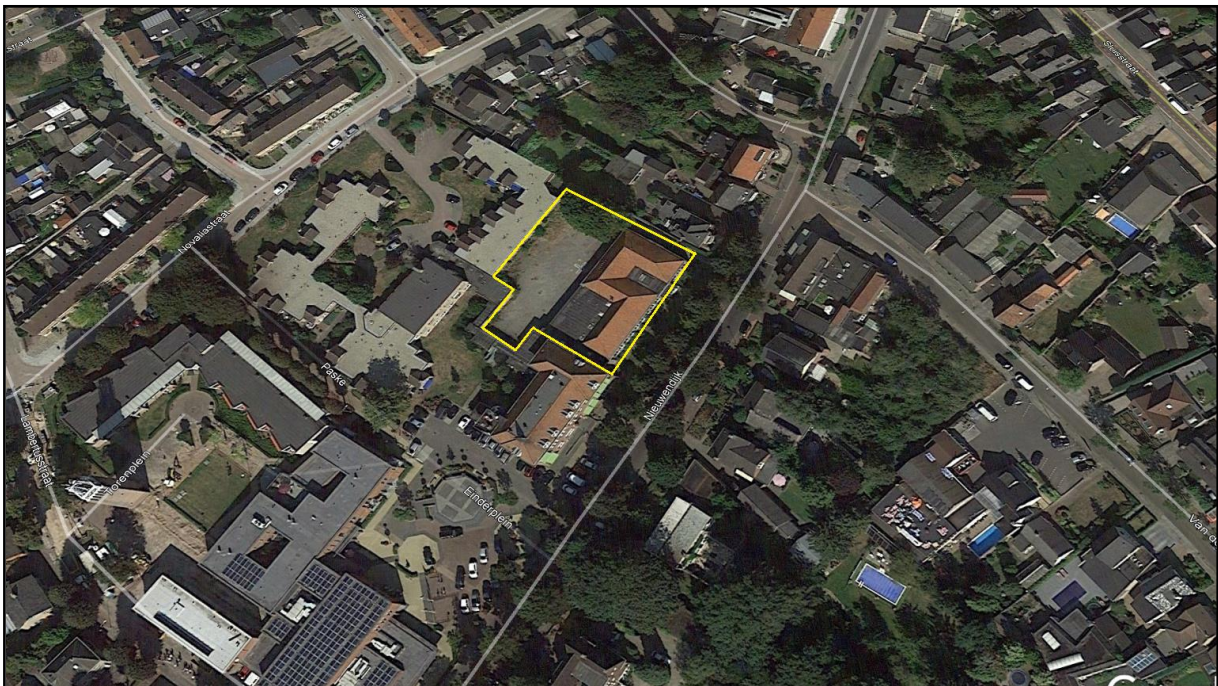

Fig 1. Overzicht plangebied (geel) en directe omgeving. Bron: Google earth.

1.2 Ecologisch onderzoek en conclusie

In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) is door Lomans Ecoworks op 29 januari 2018 een Quickscan Flora en fauna uitgevoerd met de aanbeveling om nader onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en voor huismussen en vleermuizen uit te voeren. Vervolgens is door Ecologica aanvullend onderzoek gedaan naar verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen. Tijdens het onderzoek is een nestplaats van de huismus aangetroffen en het gebouw heeft een functie als paarverblijfplaats voor één gewone dwergvleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen zijn beschermd op basis van resp. art. 3.1, lid 2, 4 en 5 van de Wnb en art. 3.5, lid 2 en 4 van de Wnb. Met de sloop van het schoolgebouw verdwijnen nest-, - vaste rust- en verblijfplaatsen en worden mogelijk verbodsbepalingen overtreden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun Natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Tabel 1. Overzicht beschermingsregime met verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.
Bron: *Wet natuurbescherming*.

1.3 Maatregelen

Door mitigerende (verzachtende) maatregelen te treffen conform de Kennisdocumenten van BIJ12 voor beschermde soorten kan voorkomen worden dat verbodsbepalingen uit de Wnb worden overtreden. In de Kennisdocumenten van BIJ12 (voorheen Soortenstandaard) zijn effectief bewezen maatregelen opgenomen die de functionaliteit van nest-, voortplantings- of rustplaatsen waarborgen.

Door het uitvoeren van deze maatregelen in tijd en ruimte wordt voldaan aan de zorgplicht / zorgvuldig handelen, het behoud van functionaliteit van de verblijfplaats en de waarborging van de lokale staat van instandhouding van de huismus en de gewone dwergvleermuis. De verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 en 3.5 van Wnb worden zodoende niet overtreden. Daardoor is geen ontheffing van het bevoegd gezag noodzakelijk.

2. Nader onderzoek huismus en conclusie

Het nader onderzoek door Ecologica naar de aanwezigheid van huismus is uitgevoerd conform de richtlijnen van het Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*) versie juli 2017 BIJ12. Tijdens het nader onderzoek werd één nestplaats van de huismus vastgesteld aan de voorzijde van het schoolgebouw. Niet alleen de nesten van huismussen op grond van art. § 3.1 Wnb zijn jaarrond beschermd, maar o.a. ook groene elementen in de directe omgeving zijn noodzakelijk voor een succesvolle voortplanting. Het plangebied en directe omgeving vormen functioneel leefgebied voor huismussen.

Met de sloop van het schoolgebouw gaat een nestlocatie verloren. Met het verwijderen van het groen rondom de school gaan vaste rust- en verblijfplaatsen verloren in de vorm van wintergroenblijvende en stekelige heesters en gevelbegroeiing die als schuilgelegenheid en dekking dienst doen. In de directe groene omgeving van het te slopen schoolgebouw aan de Nieuwendijk zijn woningen met grote tuinen met hagen, coniferen, klimopbegroeiingen etc. aanwezig. Daar zijn binnen de actieradius van het functionele leefgebied volop alternatieve schuil- en foerageermogelijkheden voor de huismussen.

2.1 Mitigerende maatregelen huismus

Met de sloop van het schoolgebouw gaat één nestplaats van de huismus verloren. Onderstaande mitigerende maatregelen worden getroffen.

Tijdelijke voorzieningen (Behoud functionaliteit verblijfplaatsen)

Wanneer nesten verloren gaan dient gezorgd te worden voor vervangende verblijfplaatsen. Volgens het Kennisdocument Huismus moet voor elk nest dat verwijderd wordt, minimaal twee nieuwe nestplaatsen aangeboden worden zo mogelijk binnen een straal van 200 meter van het nest wat verloren gaat. In de derde week van september 2018 zijn 2 koloniekasten met elk 3 nestplaatsen gehangen tegen de noord-westgevel van gemeenschapshuis De Einder op ca. 120 meter afstand. Bij de plaatsing is rekening gehouden met alle voorwaarden zoals deze in het Kennisdocument beschreven staan. Huismussen hebben 3 maanden de tijd nodig om de vervangende nestplaatsen te vinden en hieraan te wennen. Tijdens deze gewenningsperiode moeten zowel het oorspronkelijke nest, als de vervangende verblijfplaatsen intact aanwezig zijn. Tijdens de laatste maand van de gewenningsperiode kan al stapsgewijs begonnen worden aan het ongeschikt maken van de oorspronkelijke locatie.

Permanente voorzieningen (Behoud functionaliteit verblijfplaatsen)

Om in de nieuwe situatie te voorzien in voldoende verblijfplaatsen voor huismussen, dient de nieuwbouw voorzien te worden van vogelvides, vogeldakpannen of vergelijkbare verblijfplaatsen. Op deze manier kan de in de directe omgeving aanwezige populatie zich naar het plangebied uitbreiden en wordt de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd.

Ongeschikt maken huidige nestplaats (Zorgvuldig handelen, zorgplicht)

Om te voorkomen dat huismussen gewond raken of gedood worden tijdens de werkzaamheden is het noodzakelijk dat de verblijfplaats vooraf ongeschikt gemaakt wordt. Voorafgaand aan het uitvoeren van de sloopwerkzaamheden wordt eerst het groen tegen de voorgevel verwijderd. Vervolgens wordt de nestlocatie ongeschikt gemaakt, door het nestmateriaal weg te halen of de nestplek dicht te stoppen. Hierdoor wordt voorkomen dat deze bewoond wordt tijdens de werkzaamheden.

Overige maatregelen (Zorgvuldig handelen, zorgplicht)

- Omdat huismussen hun nest het hele jaar door gebruiken, kan geen echt gunstige periode worden aangewezen. De meest kwetsbare periode (zie fig. 2) is die van de voortplanting van maart tot en met augustus. En indien sprake is van vervolglegels kan deze periode wel doorlopen tot in september.
- De beste periode om de werkzaamheden uit te voeren ligt tussen oktober en februari. Echter dient ook rekening te worden gehouden met vriezend weer. Een periode met minimaal 3 aaneengesloten nachten met matige vorst tussen december en februari vormt ook een kwetsbare periode.
- Het uitvoeren of opstarten van de sloopwerkzaamheden binnen het voortplantingsseizoen is alleen mogelijk als een broedvogelcontrole is uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van huismus. Wanneer blijkt dat het nest bewoond is, worden maatregelen genomen om vestiging te voorkomen.
- Alle werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op huismussen moeten aantoonbaar worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van huismussen.

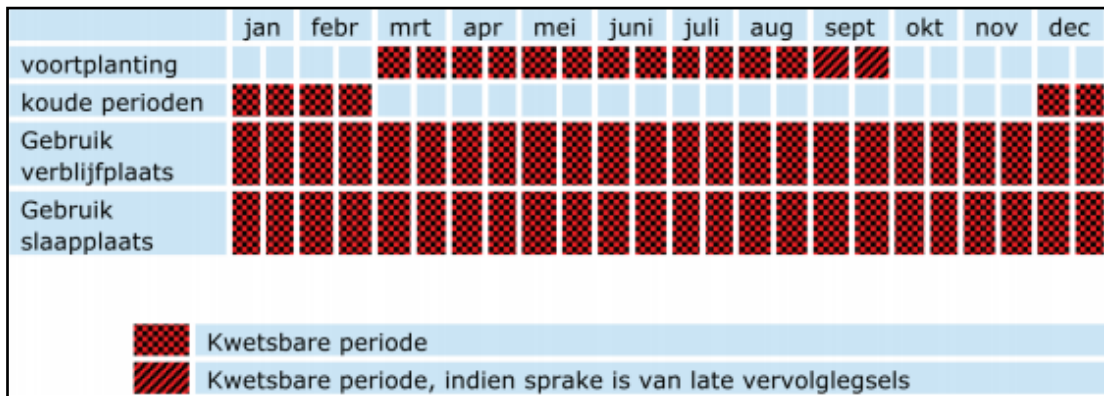

Fig 2. Op hoofdlijnen weergegeven kwetsbare perioden van de huismus.

Bron: Kennisdocument *Huisumus (Passer domesticus)*.

3. Nader onderzoek gewone dwergvleermuis en conclusie

Het onderzoek door Ecologica naar verblijfsfuncties voor vleermuizen heeft plaatsgevonden conform de richtlijnen van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) versie 1.0 juli 2017 BII12. Daarbij is een paarverblijfplaats vastgesteld, de exacte plek in het schoolgebouw is niet duidelijk. Het gehele gebouw wordt daarom als paarverblijfplaats aangemerkt.

Met de sloop van het schoolgebouw gaat een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Een paarverblijfplaats heeft een voortplantingsfunctie voor 1-10 dwergvleermuizen en is daarom beschermd. Soms wordt door een territoriaal mannetjes een gebouw het hele jaar door gebruikt. Het mag niet uitgesloten worden dat een dergelijk mannetje ook tijdens een zachte winter in het schoolgebouw verblijft.

3.1 Mitigerende maatregelen gewone dwergvleermuis

Met de sloop van het schoolgebouw gaat een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Onderstaande mitigerende maatregelen worden getroffen.

Tijdelijke voorzieningen (Behoud functionaliteit verblijfplaatsen)

In de directe omgeving van het plangebied vindt ook herontwikkeling plaats waar vooraf bebouwing wordt gesloopt. Vooruitlopend op de resultaten van het vleermuisonderzoek in het plangebied en directe omgeving zijn vooraf in de directe omgeving tijdelijke vleermuisverblijfplaatsen gehangen. In totaal zijn 8 vleermuiskasten van het type VK-WS-07 van Vivara geplaatst. Deze kasten zijn geschikt voor tijdelijk mitigeren van zomer- en paarverblijfplaatsen van o.a. gewone dwergvleermuis. De kasten zijn door de woningbouwvereniging Wocom in januari 2018 geplaatst tegen nabijgelegen bebouwing binnen 200 meter van het te slopen schoolgebouw.

Om ervoor te zorgen dat de vleermuizen voldoende tijd hebben om de nieuw aangeboden vleermuiskasten te ontdekken, moet rekening worden gehouden met een gewenningsperiode van minimaal 3 maanden met betrekking tot paarverblijfplaatsen. De gewenning moet plaatsvinden in de actieve periode van de vleermuizen, deze loopt globaal van april tot oktober. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen is niet noodzakelijk. Wanneer deze kasten geen belemmering vormen, is het ten gunste van de vleermuizen als deze blijven hangen zolang de kasten functioneel zijn. De kasten moeten in ieder geval tot minimaal 6 maanden nadat permanente verblijfplaatsen in de nieuwbouw gerealiseerd zijn blijven hangen.

Permanente voorzieningen (Behoud functionaliteit verblijfplaatsen)

Om in de nieuwe situatie te voorzien in voldoende verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen dient de nieuwbouw te worden voorzien van 4 inmetselekasten (inbouwstenen bijv. van type IB-VL-01 van Vivarapro). Deze kunnen het best aan de zuidzijde van de nieuwbouw worden ingemetseld.

Kwetsbare periodes

Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden dient de paarverblijfplaats (het gehele gebouw) ongeschikt te worden gemaakt. Dit moet buiten de meest kwetsbare periode (zie Fig 3.) van de gewone dwergvleermuis plaatsvinden. Afhankelijk van seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer of korter zijn. De meest gunstige periode om een paarverblijfplaats ongeschikt te maken zou zijn in de overwinteringsperiode (november tot eind maart). Dan zijn de meeste gewone dwergvleermuizen elders op locaties met vochtige en koele omstandigheden. Echter een paarverblijfplaats zoals in het schoolgebouw kan mogelijk ook als winterverblijfplaats fungeren tijdens milde winterperiodes. Dus is niet uit te sluiten dat vleermuizen dan ook aanwezig zijn.

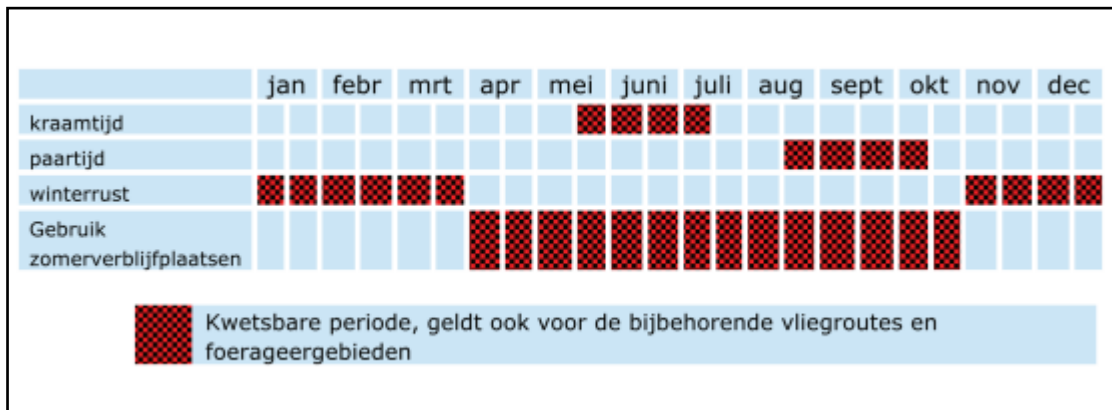

Fig 3. Op hoofdlijnen weergegeven kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis.
Bron: Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

4. Werkwijze sloopwerkzaamheden (Zorgvuldig handelen, zorgplicht)

De sloopwerkzaamheden dienen op zodanige wijze uitgevoerd worden dat er een zeer geringe kans bestaat dat vleermuizen verstoord, verwond of gedood worden. Hiermee wordt een overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen. Op de volgende manieren kan hier aan worden voldaan:

- De sloop kan het beste in het najaar of het vroege voorjaar worden uitgevoerd. In deze tijd zijn er geen kraamkolonies aanwezig. Ook zijn vleermuizen in het najaar en in het vroege voorjaar niet in winterslaap. Tijdens de winterslaap verkeren ze in een toestand waaruit ze heel langzaam ontwaken, wat ze ook zeer kwetsbaar maakt.
- De sloopwerkzaamheden kunnen het best uitgevoerd worden bij temperaturen boven de 10°C. Vleermuizen kunnen bij lage temperaturen in lethargie gaan, een toestand die veel lijkt op de winterslaap. Daardoor reageren ze veel trager dan bij hogere temperaturen, wat de kwetsbaarheid verhoogd.
- Een week voor aanvang van de sloop met klein materieel gaten van ca. 30x30 cm maken in de buitenmuur over de volle hoogte en in de hoeken, de houten betimmering (deels) verwijderen en hier en daar enkele pannen van het dak afhalen. Hierdoor ontstaat tocht en komt er licht in het gebouw waardoor het microklimaat verstoord wordt en ze een andere verblijfplek zoeken. Zo kan na enkele dagen gesloopt worden zonder dat daarbij vleermuizen gedood worden of gewond raken.
- En /of de sloop gefaseerd uitvoeren. Waarbij eerst delen van o.a. hout en glas worden weggehaald. Deze werkzaamheden zullen de nodige onrust bij eventueel aanwezige vleermuizen veroorzaken. Aangenomen mag worden dat de dieren daardoor een ander onderkomen zullen zoeken. Daarna, (na één of twee nachten) kunnen de muren worden gesloopt.
- Worden vleermuizen aangetroffen dan moeten de werkzaamheden direct worden gestaakt en dient een vleermuisdeskundige worden ingeschakeld.

Overige maatregelen (Zorgvuldig handelen, zorgplicht)

- Indien gebruik van kunstmatige verlichting gedurende de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is, moet deze zoveel mogelijk beperkt worden en gericht worden op die plaatsen waar verlichting nodig is. Uitstraling naar boven en naar de omgeving moet zoveel mogelijk voorkomen worden door gebruik te maken van armaturen die licht bundelen.
- Alle werkzaamheden die een negatief effect hebben op vleermuizen moeten aantoonbaar worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
- Werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode waarin vleermuizen het minst kwetsbaar zijn. Dit is een periode waarin geen essentiële functie voor de dieren aanwezig is, maar de vleermuizen wel actief zijn. Voor de gewone dwergvleermuis in het plangebied houdt dit in dat het ongeschikt maken van het schoolgebouw in de periode oktober/ november uitgevoerd kan worden. Een andere gunstige tijd voor het ongeschikt maken van vleermuisverblijfplaatsen is de periode februari /maart zodra de avondtemperatuur boven de 10°C is. Daarna wordt het gebouw 5 dagen getocht, voordat met de sloop wordt gestart.

5. Staat van instandhouding huismus en gewone dwergvleermuis

Huisumus

Er is één nestplaats aangetroffen. Hiervan zouden ca. 2-6 exemplaren gebruik maken als de jongen uitgekomen zijn. De huismus is een algemene soort in Nederland en komt ook in de regio Someren algemeen voor (*Bron: eigen waarnemingen*). Ook is het heel aannemelijk dat het ene mussennest in het schoolgebouw deel uit maakt van een flinke huismussenpopulatie in de omgeving Nieuwendijk gezien de zeer geschikte groene omgeving.

Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen in tijd en ruimte wordt voldaan aan de zorgplicht / zorgvuldig handelen, het behoud van functionaliteit van de verblijfplaats, en leidt de herontwikkeling niet tot verslechtering van de lokale staat van instandhouding.

Gewone dwergvleermuis

Er is één paarverblijfplaats aangetroffen. De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland en komt ook in de regio Someren veelvuldig voor (*Bron: eigen waarnemingen*). Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen in tijd en ruimte wordt voldaan aan de zorgplicht / zorgvuldig handelen, het behoud van functionaliteit van de verblijfplaats, en leidt de herontwikkeling niet tot verslechtering van de lokale staat van instandhouding.

6. Foto overzicht

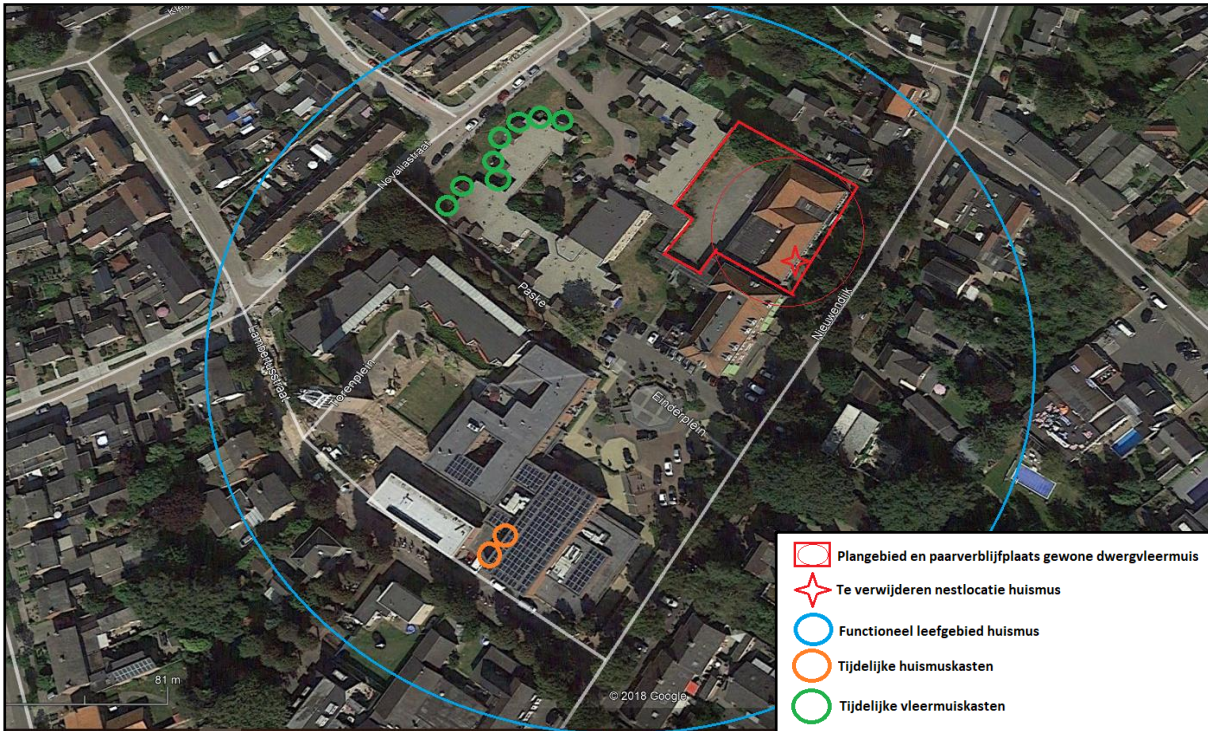

Fig 4. Overzicht plangebied en mitigerende maatregelen.

Fig 5. Te verwijderen nestlocatie huismus.

Fig 6. Tijdelijke koloniekasten voor huismus.

Fig 7. Tijdelijke vlermuiskasten.

Fig 8. Indruk functioneel leefgebied voor huismus.

7. GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* Versie 1.0, juli 2017 BIJ12.
- Kennisdocument Huismus *Passer domesticus* Versie 1.0, juli 2017 BIJ12.
- Notitie Aanvullend onderzoek Nieuwendijk 28, Ecologica kenmerk P2018/47 9 oktober 2018.
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.